

Nádas Sándor

Terítve van!

Kelecsényi László: Az utolsó kéz (Krúdy-lakoma)

Kelecsényi László egyike az utolsó magyar krúdystáknak. S azok között se akárki.

Krúdystának lenni, az valami egészen különleges dolog. Nem elég hozzá, nagyon nem, hogy az ember szeresse a Mester műveit, hogy ismerje őket, még pedig alaposan, hogy hosszú passzusokat tudjon idézni belőlük, hogy tisztában legyen a szövegvariációkkal, a kiadásokkal, az antikváriumi előfordulásokkal, ismerje az illusztrációkat és az illusztrátorokat – Zórád Ernőt személyesen is! –, s legyen tisztában az élettel is, ne csak az életművel, tudja, hányszor párbajozott Gyula úr és kikkel, s hogy milyen néven anyakönyvezték Várady Zsuzsikát, mentőkérdés: hol lakott Satanella a gyerekekkel –, hogy milyen volt a viszony Kosztolányival. és hogy mit írt róla kulcsregényében Szabó Dezső. Tudni kell, hol áll a sírja a Kerepesiben, és illik egy szál virágot vinni oda a Mester születésnapján.

És ez még mindig nem elég. Egy krúdystának ugyanis valamikor a negyvenes évek végén, legfeljebb az ötvenes évek elején kell születnie. És így, értelemszerűen, a hatvanas-hetvenes években jutni el a korai férfikorba. (A nők, akik, ugye, kortalanok, e feladat alól felmentést kapnak.) Akkor tehát, amikor nemhogy az irodalmi kánon, de egyáltalán, a világ sem ismerte (fel) Krúdy Gyula műveit. Amikor a szocreál került a piedesztálra, a nagyrealizmus az alsóbb polcokra, és a többi néma csend. Amikor az embernek magának kellett megtalálni az utat Krúdy felé (jelképesen és valóságosan is, az Ecseri hátsó sarkaiban, ponyvákon lelni fel elfeledett tomusokat), és azok a besorolhatatlan, mézízű novellák, regények messze túlmutattak önmagukon. Aki értette, szerette, olvasta Krúdyt, az másképp nézett attól kezdve a világra: nyitottabb szemmel, szabadabban. És persze másként nézett a többiekre is, akikkel e költői lelkű regényíró révén egy platformra került. Mint egy szekta, mondanám, ha ennek a szónak nem volna némi doktrinér íze – ami, ugye, nagyon távol

áll a Krúdy Gyulától. Mondjuk inkább: mint egy szabadkőműves műhely. Akik bebocsátást nyertek, mind testvérei egymásnak.

(Később születettek is szerethetik Krúdyt, rajonghatnak érte akár, fényképét a párnájuk alá rejthetik, de igazi krúdysta, fájdalom, sosem lesz belőlük: Huszárik filmje divatot csinált az íróból, aztán a hivatalosság is felfedezte, van utcája, szobra, könyvsorozata, többé nem lehet a kevés kiválasztott titkos bálványa. Ha a kereszténységből államvallás lesz, odalesz az evangélium bukéja: mit kell hirdetni azon, amit mindenki tud? Ez persze nemcsak Krúdy sorsa lett, jutott másoknak is, Márainak vagy Ottliknak például, hogy csak a legismertebbek említsük.)

Kelecsényi László szerencsés csillagzat alatt született (egyfelől tréfa, másfelől tényleg), nála minden külső és belső körülmény adott volt, hogy igazi, hamisítatlan krúdysta váljék belőle. És ő vált.

Nincs itt terünk elősorolni (ezt a közhely ízű fordulatot azóta szeretem, mióta kitört az on-line világ, így aztán végképp semmi értelme nincs) mennyi mindent tett Kelecsényi László az elmúlt évtizedekben Krúdy népszerűsítéséért – legyen elég annyi, hogy kevesen tettek többet. Ámde amennyire nagyszerű dolog egy ilyen közösséghez (ti. a krúdysták kerekasztalához) való tartozás, másfelől rabság is: időt, mégpedig temérdek időt vesz el más dolgok elől, olyanok elől mégpedig, amelyre az embernek egyre nagyobb szüksége van. Mert krúdystának lenni bizony nem csak élvezet, de szolgálat is. Amit az embernek szerzetesi odaadással és türelemmel kell viselnie.

Kelecsényi László néhány évvel ezelőtt letette a lantot. (De csak azért, hogy felvegye a gitárt, a furulyát, a nagydobot meg a zongorát.) Akkor már tíz éve szerkesztette (másodmagával) a legújabb Krúdy-összest (melyből, ez már látszik, megint csak összetlen lesz), és egyszer csak azt mondta, elég volt. Éltem eleget a múltnak, éljek egy kicsit a mának. És lőn.

De azért – mert a krúdyzmusból nem lehet csak úgy kigyógyulni – rendezett még nekünk egy igazi, Krúdys búcsúvacsorát. Mit vacsorát, lakomát, de olyat, hogy ha jelen lett volna (közben meg jelen volt), a Mester is megnyalta volna utána mind a tíz ujját. Van itt minden, mi szem-szájnak ingere. Válogatott mondatok más íróktól, irodalomtörténészektől, mely egy teljes egész, kelecsényis Krúdy-portrét ad, életrajzi különlegességek (mely asszonyok játszottak főbb szerepeket a Mester életében, kivel párbajozott és kivel nem, járt-e Párizsban – nem – és Bécsben – igen), mely műveinek milyen változatai ismeretesek, miféle kiadások feleselnek egymással, ki írta cikkeit egy majdnem-Krúdy álnéven, kik és hogyan hamísították vagy cenzúrázták műveit, hogyan

született Huszárik Zoltán filmje, és mi változott meg Krúdy világában a bemutató után – és még hosszan sorolhatnánk.

Az utolsó kéz. Ez a kötet címe, mely elsőre ugyan egy indián-regényre hajaz – Az utolsó író kéz!! – de másodikra megmutatja igazi mélységét. Tudniillik egyszerre utal az ultima manus problémájára, mely Krúdynál néha megoldhatatlan helyzeteket generál, és arra is, hogy a szerző keze most mártotta utoljára Krúdy Gyula tintájába a pennáját.

Sajnáljuk ezt vagy nem, így alakult. Akárhogy is van, most még adjuk át magunkat az élvezeteknek. Hisz dúsan terített asztal várja a Krúdy- és a Kelecsényi-rajongókat: tessék fogyasztani!

Kelecsényi László: Az utolsó kéz
Krúdy-lakoma
Fekete Sas Kiadó, 2020.